

Dyktanda dla klasy 8: wersja nauczyciela

Osiem tekstów na osiem tygodni, zgodnych z zasadami pisowni i interpunkcji Rady Języka Polskiego obowiązującymi od 1 stycznia 2026 r. Numery w odpowiedziach wskazują punkty tych zasad. Tydzień 8 to dyktando sprawdzające ze wszystkich zasad. Liczby zapisane cyframi dyktuj z dopowiedzeniem „cyframi” albo „cyframi rzymskimi”, a kropek, łączników i przecinków nie podawaj.

Tydzień 1. Którą szkołę wybrać?

Cel: pisownia łączna i rozdzielna: wyrażenia przyimkowe, dawne wyrażenia przyimkowe pisane dziś łącznie i cząstka -by. **Słowa:** na co dzień, w końcu, naprzeciwno, dlaczego, wprowadzie, poza tym, gdybym, miałbym, zanim, trzeba by, naprawdę, w pośpiechu.

Na co dzień nie myślałem o szkole średniej, ale w ósmej klasie musiałem w końcu zdecydować. Naprzeciwno naszego bloku stoi technikum, a do liceum trzeba jechać przez całe miasto. Mama pytała, dlaczego wciąż się waham. Wprowadzie lubię matematykę, lecz poza tym interesuję się grafiką. Gdybym wybrał technikum, miałbym praktyki w drukarni. Zanim złożę dokumenty, pojedę na dzień otwarty. Trzeba by też zapytać wychowawczynię, co o tym sądzi. Naprawdę nie chcę wybierać w pośpiechu.

Ćwiczenie: Razem czy osobno? (na)co dzień, (w)końcu, (na)przeciwko, (dla)czego, (w)prawdzie, (poza)tym, (gdy)bym, (miał)bym, (za)nim, (trzeba)by, (na)prawdę.

Odpowiedzi: na co dzień, w końcu, poza tym, w pośpiechu (wyrażenia przyimkowe: osobno, zasady RJP 4.4 pkt 1); naprzeciwno, dlaczego, wprowadzie, zanim, naprawdę (dawne wyrażenia przyimkowe, dziś samodzielne wyrazy: łącznie, 4.4 pkt 2); gdybym (wyraz gdyby z końcówką -m: łącznie, 4.5 pkt 1c); miałbym (cząstka -bym z osobową formą czasownika: łącznie, 4.5 pkt 1a); trzeba by (cząstka -by po wyrazie trzeba: osobno, 4.5 pkt 2b1). Osobno piszemy też za nim (= za kimś) i dla tego (= dla tej rzeczy), bo to wyrażenia przyimkowe.

Powtórka: Ułóż pięć zdań o swoich planach na przyszły rok. Użyj w nich wyrazów: naprawdę, dlatego, zanim, poza tym i trzeba by.

Tydzień 2. Niełatwy poranek

Cel: nie z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami (także w stopniu najwyższym), imiesłowami, zaimkami, formami na -no i wyrazami typu wiadomo. **Słowa:** nie szło, niedopity, niepunktualny, nie zastanawiając się, nienajgorszy, nie wszyscy, niepogoda, nie znaleziono, nieprzygotowany, nie wiadomo.

Tego ranka nic nie szło zgodnie z planem. Budzik nie zadzwonił, a na stole stał niedopity kubek kakao. Na przystanku okazało się, że autobus znowu jest niepunktualny. Nie zastanawiając się dłużej, poszedłem przez park. Ten pomysł okazał się nienajgorszy, bo dotarłem przed dzwonkiem. Nie wszyscy mieli tyle szczęścia, ponieważ z powodu niepogody kilka osób się spóźniło. Nie znaleziono też kluczy do pracowni. Nieprzygotowany do kartkówki Bartek odetchnął z ulgą. Nie wiadomo, kiedy pani ją przełoży.

Ćwiczenie: Razem czy osobno? (nie)szło, (nie)dopity, (nie)punktualny, (nie)zastanawiając się, (nie)najgorszy, (nie)wszyscy, (nie)pogoda, (nie)znaleziono, (nie)przygotowany, (nie)wiadomo.

Odpowiedzi: niepogoda (rzeczownik: łącznie, zasady RJP 4.9.1a); niepunktualny (przymiotnik: łącznie, 4.9.1b); nienajgorszy (przymiotnik w stopniu najwyższym: od 1 stycznia 2026 r. także łącznie, 4.9.1b); niedopity, nieprzygotowany (imiesłowy przymiotnikowe: łącznie, 4.9.1c); nie szło (czasownik: osobno, 4.9.2 pkt 1a); nie wiadomo (wyraz o znaczeniu czasownikowym: osobno, 4.9.2 pkt 1b); nie zastanawiając się (imiesłów przysłówkowy: osobno, 4.9.2 pkt 1c); nie znaleziono (forma zakończona na -no: osobno, 4.9.2 pkt 1d); nie wszyscy (zaimek: osobno, 4.9.2 pkt 1f).

Powtórka: Napisz krótką notatkę o dniu, w którym wszystko szło źle. Użyj nie z czasownikiem, z przymiotnikiem w stopniu wyższym, z imiesłowem przymiotnikowym, z imiesłowem przysłówkowym i z zaimkiem.

Tydzień 3. Szkolna premiera

Cel: nie w trudnych przypadkach pisowni rozdzielnej: przeciwstawienie, stan pośredni, nie po wyrazie wcale, rzeczownik w funkcji orzecznika, przysłówki nie pochodzące od przymiotników i wyrażenia przyimkowe. **Słowa:** nie pusta, nie pełna, nie nauczyciele, nie nowe, nie bardzo, wcale nie stremowana, nie koniec, nie do końca.

Kwadrans przed premierą sala była już nie pusta, ale jeszcze nie pełna.

Scenografię przygotowali nie nauczyciele, tylko sami uczniowie. Kostiumy były nie nowe, ale starannie odnowione. Na próbach nie bardzo wychodziła nam ostatnia scena, a tego wieczoru poszła bez zarzutu. Ola, wcale nie stremowana, zagrała główną rolę bez jednej pomyłki. Na tym nie koniec. Po spektaklu dyrektorka zaprosiła nas na festiwal teatrów szkolnych. Wciąż nie do końca w to wierzymy.

Ćwiczenie: Razem czy osobno? Już (nie)pusta, ale jeszcze (nie)pełna; (nie)nauczyciele, tylko uczniowie; (nie)nowe, ale odnowione; (nie)bardzo; wcale (nie)stremowana; na tym (nie)koniec; (nie)do końca.

Odpowiedzi: nie pusta, nie pełna (stan pośredni między dwiema skrajnymi cechami: osobno, zasady RJP 4.9.2 pkt 2c); nie nauczyciele, tylko uczniowie oraz nie nowe, ale odnowione (zaprzeczenie połączone z przeciwstawieniem: osobno, 4.9.2 pkt 2a); nie bardzo (przysłówek nie pochodzący od przymiotnika: osobno, 4.9.2 pkt 1i); wcale nie stremowana (nie po wyrazie wcale: osobno, 4.9.2 pkt 2d); nie koniec (rzeczownik w funkcji orzecznika: osobno, 4.9.2 pkt 2b); nie do końca (wyrażenie przyimkowe: osobno, 4.9.2 pkt 1g). Bez takiego kontekstu przymiotniki i imiesłowy przymiotnikowe piszemy z nie łącznie: niepełna sala, niestremowana aktorka.

Powtórka: Opisz w trzech zdaniach nastrój w klasie przed sprawdzianem. Użyj nie w przeciwstawieniu (nie..., ale...), w opisie stanu pośredniego (już nie..., ale jeszcze nie...) i po wyrazie wcale.

Tydzień 4. Jubileusz szkoły

Cel: zapis liczebników: kropka po liczebnikach porządkowych i w datach, cyfry rzymskie, godziny, łącznik w wyrazach z liczbą oraz pisownia wyrazów z pół i ćwierć. **Słowa:** 75-lecie, 1.09.1951 r., 3. piętro, ponadstuletni, 80-letnia, I klasa, XX wiek, pół roku, półwiecze, ćwierćwiecze, o 10, półtorej.

Nasza szkoła obchodzi w tym roku 75-lecie. Pierwsi uczniowie przyszli tu 1.09.1951 r., a budynek miał wtedy tylko dwa piętra. Dziś uczy się w nim ponad sześćset uczniów, a nowa biblioteka mieści się na 3. piętrze. Przed wejściem rośnie ponadstuletni dąb. Na uroczystość przyjdzie 80-letnia absolwentka, która zaczynała naukę w I klasie w XX wieku. Przygotowania trwały pół roku. Pokażemy wystawę o półwieczu szkolnej gazetki i ćwierćwieczu chóru. Akademia zacznie się o 10 i potrwa półtorej godziny.

Ćwiczenie: Zapisz cyframi i dodaj kropkę lub łącznik, jeśli są potrzebne: siedemdziesięciopięciolecie, pierwszy września tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego pierwszego roku, trzecie piętro, osiemdziesięcioletnia, pierwsza klasa (cyfrą rzymską), dwudziesty wiek (cyframi rzymskimi), o dziesiątej.

Odpowiedzi: 75-lecie, 80-letnia (wyraz złożony z liczbą w pierwszej części: z łącznikiem, zasady RJP 4.10c); 1.09.1951 r. (data zapisana cyframi arabskimi: kropki między składnikami, 11.3.5 pkt 1; r. to skrót z kropką, 6.2a); poprawne są też zapisy 1.9.1951 r. i 1 IX 1951 r. (11.3.5 pkt 1–2), więc nie liczyć ich jako błędów; 3. piętro (liczebnik porządkowy zapisany cyfrą arabską: z kropką, 11.3.4 pkt 1); I klasie, XX wieku (liczebnik porządkowy zapisany cyframi rzymskimi: bez kropki, 11.4 pkt 1); o 10 (godzina: bez kropki, 11.4 pkt 2); ponadstuletni (przymiotnik złożony: łącznie, 4.1 pkt 6); pół roku (pół oznacza połowę, a rzeczownik stoi w dopełniaczu: osobno, 4.2a); półwieczu, ćwierćwieczu (pół i ćwierć tworzą nowe wyrazy: łącznie, 4.2 b1 i 4.3b); półtorej (jeden wyraz).

Powtórka: Zapisz cyframi: datę swoich urodzin, wiek, w którym żyjemy (cyframi rzymskimi), wiek bliskiej osoby w formie przymiotnika (np. 70-letni), piętro, na którym jest twoja sala, i godzinę pierwszej lekcji.

Tydzień 5. List do siebie sprzed lat

Cel: przecinek w zdaniu złożonym: zdania podrzędne, zdanie wplecione, imiesłów zakończony na -ąc, spójniki przeciwstawne oraz brak przecinka przed i, ani. **Słowa:** że, żebyśmy, co, których, bo, zanim, a, i, ani, pisząc.

Wychowawczyni poprosiła, żebyśmy napisali list do siebie sprzed pięciu lat. Długo się zastanawiałem, co mógłbym sobie doradzić. Pisząc, przypominałem sobie pierwszy dzień w tej szkole. W końcu napisałem, że warto czytać więcej i mniej się martwić. Dodałem też, że przyjaciele, których poznałem w czwartej klasie, zostali ze mną do dziś. Koledzy pisali o sporcie, a ja o książkach. Nie wspominałem o ocenach ani o konkursach, bo to nie one były najważniejsze. Zanim zakleiłem kopertę, przeczytałem list jeszcze raz i uśmiechnąłem się.

Ćwiczenie: Wstaw przecinki tam, gdzie są potrzebne: Napisałem że warto czytać więcej i mniej się martwić. Przyjaciele których poznałem w czwartej klasie zostali ze mną. Pisząc przypominałem sobie pierwszy dzień. Nie wspominałem o ocenach ani o konkursach.

Odpowiedzi: poprosiła, żebyśmy; zastanawiałem, co; napisałem, że; dodałem też, że; o konkursach, bo; zanim zakleiłem kopertę, przeczytałem (zdanie podrzędne oddzielamy przecinkiem bez względu na szyk, zasady RJP 12.1.1 pkt 1); przyjaciele, których poznałem w czwartej klasie, zostali (zdanie wplecione w zdanie nadrzędne wydzielamy z obu stron, 12.1.1 pkt 1); Pisząc, przypominałem (imiesłów zakończony na -ąc oddzielamy przecinkiem, 12.1.2 pkt 5a); o sporcie, a ja (spójnik przeciwstawny a, 12.1.1 pkt 3a). Bez przecinka: czytać więcej i mniej się martwić, o ocenach ani o konkursach, jeszcze raz i uśmiechnąłem się (spójniki i oraz ani, 12.2 pkt 1 i 5). W tekście jest dziesięć przecinków.

Powtórka: Napisz pięć zdań złożonych o swoich planach na koniec roku: ze spójnikiem że, z zaimkiem który, ze spójnikiem zanim, z imiesłowem zakończonym na -ąc i ze spójnikiem a. Zaznacz kolorem wszystkie przecinki.

Tydzień 6. Śladami bohaterów lektur

Cel: wielka i mała litera: nazwy szkół i instytucji kultury, tytuły utworów, nazwy obiektów i świąt, mieszkańcy miast, wydarzenia historyczne, miesiące i przymiotniki od nazw. **Słowa:** listopad, Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej, Muzeum Powstania Warszawskiego, powstanie warszawskie, „Kamienie na szaniec”, Pomnik Małego Powstańca, „Zemsta”, Warszawiacy, Narodowe Święto Niepodległości, warszawskie pamiątki.

W listopadzie nasza klasa ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Marii Konopnickiej pojechała do Warszawy. Zaczęliśmy od Muzeum Powstania Warszawskiego. Przewodniczka opowiadała o powstaniu warszawskim i o harcerzach z „Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamińskiego. Potem poszliśmy pod Pomnik Małego Powstańca. Wieczorem obejrzelismy w teatrze „Zemstę” Aleksandra Fredry, a w przerwie starsi Warszawiacy pytali, skąd przyjechalismy. Do domu wróciliśmy z warszawskimi pamiątkami tuż przed Narodowym Świętem Niepodległości.

Ćwiczenie: Wielka czy mała litera? (l/L)istopad, (s/S)zkoła (p/P)odstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej, (m/M)uzeum (p/P)owstania (w/W)arszawskiego, (p/P)owstanie (w/W)arszawskie, „Kamienie (n/N)a (s/S)zaniec”, (p/P)omnik (m/M)ałego (p/P)owstańca, (w/W)arszawiacy, (n/N)arodowe (ś/Ś)więto (n/N)iepodległości, (w/W)arszawskie pamiątki.

Odpowiedzi: listopad (nazwa miesiąca: mała litera, zasady RJP 8.2 pkt 1); Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej (nazwa szkoły: wszystkie wyrazy wielką literą, ale skróty nr i im. małą, 8.1.2 pkt 18 i 6.3 pkt 4); Muzeum Powstania Warszawskiego (nazwa instytucji kultury: wielka litera, 8.1.2 pkt 17); powstanie warszawskie (nazwa wydarzenia historycznego: mała litera, 8.2 pkt 2); „Kamienie na szaniec”, „Zemsta” (tytuł utworu: wielką literą tylko pierwszy wyraz, 8.1.2 pkt 10); Pomnik Małego Powstańca (nazwa obiektu: wszystkie wyrazy wielką literą, także wyraz pomnik, od 1 stycznia 2026 r., 8.1.2 pkt 16); Warszawiacy (nazwa mieszkańców miasta: wielka litera od 1 stycznia 2026 r., 8.1.2 pkt 3); Narodowe Święto Niepodległości (nazwa święta: wielka litera, 8.1.2 pkt 7); warszawskie pamiątki (przymiotnik utworzony od nazwy własnej: mała litera, 8.2 pkt 4).

Powtórka: Wypisz z ostatniej przeczytanej lektury tytuł, dwie nazwy miejsc i nazwę wydarzenia historycznego albo święta. Przy każdej zapisz, dlaczego używasz wielkiej lub małej litery.

Tydzień 7. Film na festiwal

Cel: pisownia wyrazów zapożyczonych: zakończenie -aż, -ji i -ii w odmianie, i zamiast j, połączenia on, en, om, em przed spółgłoską oraz cząstka super-. **Słowa:** reportaż, pasja, fotografia, dialog, montaż, kontrola, koncert, tempo, komedia, dieta, superpomysł, edycja, komplet.

Na festiwalu filmów szkolnych nasz reportaż o pasji do fotografii zdobył wyróżnienie. Zuza napisała dialogi, a ja odpowiadałem za montaż i kontrolę dźwięku. Najtrudniejsza okazała się scena z koncertu, nagrana w szybkim tempie z drona. Jury doceniło też fragment komedii, w którym aktorzy rozmawiają o diecie kosmonautów. Pani od informatyki uznała cały projekt za superpomysł i zaproponowała następną edycję. Do kompletu brakuje nam jeszcze tylko porządnego mikrofonu.

Ćwiczenie: Uzupełnij i uzasadnij zapis: reporta__, monta__, pas__ (dopełniacz od pasja), fotograf__ (dopełniacz od fotografia), komed__ (dopełniacz od komedia), ko__cert, te__po, d__eta, super(-)pomysł.

Odpowiedzi: reportaż, montaż (wyrazy obcego pochodzenia zakończone na -aż: ż, zasady RJP 3.5.2d); pasji, edycję (po s i c piszemy j, a w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku -ji: pasja, pasji; edycja, edycji, 3.3e i 3.4 pkt 1); fotografii (wyraz obcy zakończony na -fia: -ii, 3.4 pkt 3a); komedii (-ia po d: -ii, 3.4 pkt 3b); dialogi, diecie (w wyrazach zapożyczonych głoskę j często zapisujemy literą i, 3.3); kontrolę, koncertu, tempie, kompletu (w wyrazach zapożyczonych przed t, c i p piszemy on, en, em, om, a nie ą lub ę, 2.3.2a); superpomysł (cząstkę super- piszemy łącznie albo osobno: superpomysł lub super pomysł, ale nie z łącznikiem, 4.7 pkt 3).

Powtórka: Znajdź w gazecie lub w internecie pięć wyrazów zapożyczonych. Zapisz je w dopełniaczu i wyjaśnij pisownię każdego z nich.

Tydzień 8. Kilka dni przed egzaminem

Cel: dyktando sprawdzające ze wszystkich zasad z tygodni 1–7. **Słowa kluczowe:**

Gdybym, przeczytałbym, Nie wszyscy, niezawodną, wcale nie przestraszony, o 9, maju, „Panu Tadeuszu”, powstaniu listopadowym, reportażu.

W maju, na kilka dni przed egzaminem, nasza klasa spotkała się w szkolnej bibliotece. Nie wszyscy byli zdenerwowani, ale tego dnia nikt nie żartował. Wychowawczyni przypomniła, że egzamin z polskiego zacznie się o 9 i potrwa 150 minut. Dała nam też niezawodną radę: najpierw przeczytać polecenie, a dopiero potem pisać. Bartek, wcale nie przestraszony, opowiadał o swoim reportażu z obozu harcerskiego. Wieczorem przejrzałem notatki o „Panu Tadeuszu” i o powstaniu listopadowym. Gdybym miał więcej czasu, przeczytałbym jeszcze raz fragmenty komedii Fredry. Naprawdę nie wiem, czy to by coś zmieniło.

Ćwiczenie po dyktandzie (podaj uczniom wyrazy): Przy każdym wyrażeniu zapisz numer tygodnia, z którego pochodzi reguła: Gdybym, przeczytałbym, Nie wszyscy, niezawodną, wcale nie przestraszony, o 9, maju, „Panu Tadeuszu”, powstaniu listopadowym, reportażu.

Odpowiedzi: Gdybym, przeczytałbym (tydzień 1: gdyby i cząstka -bym łącznie); Nie wszyscy, niezawodną (tydzień 2: nie z zaimkiem osobno, z przymiotnikiem łącznie); wcale nie przestraszony (tydzień 3: nie po wyrazie wcale osobno); o 9 (tydzień 4: godzina bez kropki); maju, „Panu Tadeuszu”, powstaniu listopadowym (tydzień 6: miesiąc małą literą, w tytule wielka litera w pierwszym wyrazie i w imieniu, wydarzenie historyczne małą literą); reportażu (tydzień 7: wyraz obcy zakończony na -aż). Przecinki z tygodnia 5: W maju, na kilka dni przed egzaminem, (drugi okolicznik dookreśla pierwszy, 12.1.1 pkt 5a; brak tych przecinków nie liczyć jako błędu); zdenerwowani, ale; przypomniła, że; polecenie, a; Bartek, wcale nie przestraszony, (wtrącenie); czasu, przeczytałbym; wiem, czy. Pozostałe zapisy: naprawdę (łącznie), to by (cząstka -by po zaimku: osobno, zasady RJP 4.5 pkt 2d), komedii (-ii po d).

Powtórka: Wybierz z dyktanda pięć zapisów, przy których się wahałeś lub wahałaś. Do każdego zapisz regułę z tygodni 1–7 i jeden nowy przykład.

Sprawdzian ortograficzny i interpunkcyjny: klucz odpowiedzi

Wybierz poprawny zapis albo uzupełnij lukę. Za każde zadanie przyznaj 1 punkt. Progi ocen ustal według zasad oceniania w Twojej szkole.

1. To był [nie najlepszy / nienajlepszy] pomysł.
2. Woda w czajniku była już [niezimna / nie zimna], ale jeszcze nie gorąca.
3. Dyrektor, [bynajmniej niezmartwiony / bynajmniej nie zmartwiony], pochwalił uczniów.
4. [Nie wiadomo / Niewiadomo], kto wygra konkurs.
5. [Trzebaby / Trzeba by] zamknąć okno.
6. Mieszkamy [naprzeciwno / na przeciwko] szkoły.
7. Zamek zbudowano w [XIV. wieku / XIV wieku].
8. W portfelu miałem [5-złotową / 5 złotową] monetę.
9. [Półroku / Pół roku] trwały przygotowania do akademii.
10. Na lekcji historii mówiliśmy o [Bitwie pod Grunwaldem / bitwie pod Grunwaldem].
11. Pielęgniarka założyła mi banda__ na kolano.
12. Wstaw przecinki: Książka__ którą polecił nauczyciel__ okazała się ciekawa.

Odpowiedzi

Zadanie	Odpowiedź	Uzasadnienie
1	nienajlepszy	nie z przymiotnikiem w stopniu najwyższym: łącznie (zasady RJP 4.9.1b, od 2026 r.)
2	nie zimna	stan pośredni między dwiema cechami: osobno (4.9.2 pkt 2c)
3	bynajmniej nie zmartwiony	nie po wyrazie bynajmniej: osobno (4.9.2 pkt 2d)
4	Nie wiadomo	wyraz o znaczeniu czasownikowym: osobno (4.9.2 pkt 1b)
5	Trzeba by	częstka -by po wyrazie trzeba: osobno (4.5 pkt 2b1)
6	naprzeciwno	dawne wyrażenie przymikowe, dziś jeden wyraz: łącznie (4.4 pkt 2)
7	XIV wieku	liczebnik porządkowy zapisany cyframi rzymskimi: bez kropki (11.4 pkt 1)
8	5-złotową	wyraz złożony z liczbą w pierwszej części: z łącznikiem (4.10c)
9	Pół roku	pół oznacza połowę, a rzeczownik stoi w dopełniaczu: osobno (4.2a)
10	bitwie pod Grunwaldem	nazwa wydarzenia historycznego: mała litera (8.2 pkt 2)
11	bandaż	wyraz obcego pochodzenia zakończony na -aż (3.5.2d)
12	Książka, którą polecił nauczyciel, okazała się ciekawa.	zdanie wplecione w zdanie nadrzędne: przecinki z obu stron (12.1.1 pkt 1)